The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Received: *October 28, 2025* | **Revisions Requested:** - | **Revision Received:** -
Accepted: *December 22, 2025* | **Published Online:** *March 21, 2026*

Licensed (C) by Creative Commons Attribution International License 4.0 (CC BY-NC-SA)

DOI: 10.62524/msj.2025.3.4.11

Удосконалення процесів військово-професійної орієнтації громадян України і прийому на навчання до ВВНЗ: концепція новітньої моделі вступної кампанії “ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ”

Олег Семененко
заслужений діяч науки і техніки України
доктор військових наук, професор
заступник начальника Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України з наукової роботи
Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України
03049, проспект Повітряних Сил, 28 Б, Київ, Україна
e-mail: aosemenenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6477-3414

Віктор Царинник
ад’юнкт
Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України
03049, проспект Повітряних Сил, 28 Б, Київ, Україна
e-mail: tsarynnykviktor@gmail.com
ORCID: 0009-0003-8638-6353

Андрій Тристан
доктор технічних наук, професор
начальник Центрального управління військової освіти і науки
Центральне управління військової освіти і науки
Генеральний штаб Збройних Сил України
e-mail: 4464150@ssrn.com
ORCID: 0000-0002-2137-5712

Лілія Семененко
старший викладач кафедри іноземних мов
Національний університет оборони України
03049, проспект Повітряних Сил, 28, Київ, Україна
e-mail: selin-ua@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5628-3586

Анотація. Актуальність дослідження синхронізації вступних кампаній до військових та цивільних закладів вищої освіти зумовлена необхідністю зміцнення кадрової безпеки держави та мінімізації ризиків недобору кандидатів до вищих військових навчальних закладів, що спостерігається упродовж останніх років. Зростаюча потреба у якісно підготовленому людському ресурсі для сектору безпеки і оборони, а також конкуренція між військовими та цивільними закладами вищої освіти за вступників актуалізують необхідність формування нової організаційної моделі. Метою статті є обґрунтування і розроблення перспективної моделі вступної кампанії “Військові першими, цивільні потім”, яка передбачає пріоритетне проведення вступу до вищих військових навчальних закладів, розведення в часі подачі заяв та

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

узгодження дій Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки і державної електронної бази з питань освіти. У статті проаналізовано недоліки чинної системи вступних кампаній, зокрема асинхронність і часткове накладання в часі процедур вступу до військових і цивільних закладів вищої освіти, що призводить до "подвійного вибору" вступників, зниження ефективності конкурсного відбору та збільшення ризику відтоку кандидатів. На основі вивчення міжнародного досвіду обґрунтовано доцільність запровадження раннього або автономного військового циклу набору. Методологічну основу дослідження становлять системний аналіз, структурно-функціональний підхід, порівняльний аналіз і аналітичне моделювання. Результатом роботи є формування синхронізованої моделі вступної кампанії, яка передбачає завершення основного етапу вступу до військових закладів вищої освіти до початку вступних процедур у цивільних закладах вищої освіти, упровадження окремого реєстру військових спеціальностей у державній електронній базі з питань освіти, заборону одночасної подачі заяв до військових і цивільних закладів і поділ вступного процесу до військових закладів на основну та додаткову хвилі. Матеріали статті можуть бути використані для вдосконалення державної політики у сфері військово-професійної орієнтації, модернізації процесів прийому та цифрової інтеграції механізмів вступу.

Ключові слова: вступна кампанія, військова освіта, військово-професійна орієнтація, кадрова безпека держави, комплектування, державна електронна база з питань освіти, конкурсний відбір, формування людського капіталу у секторі безпеки і оборони.

Вступ (Introduction)

Система комплектування вищих військових навчальних закладів є одним із базових елементів кадрової безпеки держави. У сучасних умовах, коли перед Україною стоять підвищені вимоги до якості, мобільності та професійної підготовки кадрового потенціалу сектору безпеки й оборони, проблема своєчасного та повного забезпечення держзамовлення набуває особливої суспільно-політичної та практичної ваги.

Упродовж останніх двох років спостерігалася тенденція до недобору вступників до вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ). Це безпосередньо загрожує можливості підтримувати необхідний рівень поповнення офіцерського корпусу у встановлені строки, знижує гнучкість системи підготовки фахівців і посилює залежність від позаштатних або тимчасових кадрових рішень. Недобір також підриває планування довгострокових освітніх програм, знижує ефективність інвестицій у навчально-матеріальну базу та демотивує подальші заходи з модернізації військової освіти.

Причини недобору мають комплексний характер: демографічний спад певних вікових категорій, зміна мотивації молоді щодо військової служби і професійної орієнтації, недостатня інформованість та спрямованість профорієнтаційних заходів, економічні фактори (рівень доходів та зайнятості), іміджеві та соціально-психологічні бар'єри, а також особливості правових і організаційних процедур прийому. В умовах війни і трансформації системи оборони ці чинники можуть взаємодіяти непередбачуваним чином, що робить стандартні підходи до військово-професійної орієнтації й набору недостатніми.

Аналіз опрацьованих наукових праць [1–6] засвідчує, що дослідники зосереджують увагу переважно на питаннях, що стосуються професійної, моральної, психологічної та патріотичної підготовки військовослужбовців та цивільних, а також на закордонних моделях їх базової та початкової підготовки. Розглянуті публікації детально висвітлюють формування готовності до військово-професійної діяльності, розвиток громадянських і патріотичних якостей, удосконалення виховних технологій та окремі аспекти соціально-психологічної підтримки. Водночас відзначено, що немає єдиного підходу до визначення ролі ранньої підготовчої та орієнтаційної стадії, що передує вступу громадян до військових закладів вищої освіти (ЗВО).

Утім, у жодному зі згаданих досліджень не розглянуто комплексно проблему удосконалення процесів військово-професійної орієнтації громадян України та організації вступних кампаній до ВВНЗ. Хоча окремі праці частково торкаються питань щодо рекрутингу

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

або залучення молоді до військової служби, вони не містять цілісного аналізу процедур прийому, алгоритмів комунікаційної взаємодії суб'єктів відбору, критеріїв оцінювання ефективності вступного процесу чи шляхів його модернізації.

Отже, узагальнення наявних наукових напрацювань свідчить про наявність суттєвої наукової прогалини у теоретичному обґрунтуванні та розробленні інструментарію удосконалення військово-професійної орієнтації громадян і процесів вступу до військових ЗВО. Це обумовлює потребу у формуванні нових підходів і методичних рішень, здатних забезпечити системність, об'єктивність та узгодженість дій суб'єктів вступної кампанії в умовах трансформації системи комплектування Збройних Сил України.

Методологічна основа (Methodological Framework)

Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні системного, структурно-функціонального та порівняльного підходів, що дає змогу комплексно проаналізувати трансформації наявної системи вступу до закладів вищої освіти в умовах воєнного стану. Системний підхід використано для розгляду вступної кампанії як частини ширшого соціального та інституційного механізму, чутливого до демографічних процесів. Порівняльний аналіз застосовано для зіставлення параметрів вступу 2024 року з показниками попередніх років, що дозволило виявити відхилення, зумовлені широкомасштабною війною, зокрема вплив демографічного спаду, міграції та ін.

Асинхронність вступних кампаній у військових і цивільних ЗВО є однією з центральних проблем сучасної системи військової освіти, що створює колізію вибору та демотивує потенційних вступників до ВВНЗ. Наявні нормативно-правові акти Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України [7–8] щодо порядку організації вступу до ЗВО визначають різні календарні рамки вступної кампанії. Зокрема, згідно з [7], вступники до ВВНЗ: подають заяви до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) з 01 січня до 01 червня року вступу; проходять профдіагностику та військово-лікарську комісію (ВЛК) при ТЦК та СП до 10 червня року вступу; їхні особові справи надсилають ТЦК та СП до ВВНЗ до 20 червня року вступу.

Чинна модель вступу характеризується асинхронністю або частковим накладанням у часі кампаній до цивільних і військових ЗВО. Це породжує низку проблем: вступники фактично мають "подвійний вибір" між цивільним і військовим напрямами. Спостерігається нерівність умов конкуренції між військовими та цивільними закладами. Водночас, згідно з [8], електронні кабінети вступників до цивільних ЗВО відкриваються з 01 липня та працюють до 20 жовтня, що дозволяє вступникам подавати заяви одночасно до цивільних і військових закладів (рис. 1). Такий підхід створює ризик відтоку кандидатів.

Чинна модель передбачає паралельну або асинхронну організацію вступних кампаній до цивільних та військових ЗВО (рис. 2).

Через це вступники фактично мають "подвійний вибір" – вони можуть спочатку подавати документи до цивільних ЗВО, а потім, якщо не потрапили, до військових (або навпаки). Такий підхід створює часові перетини, колізії пріоритетів і проблеми в обліку вступників.

Основні причини зазначених проблем:

недостатня зорієнтованість наявної моделі вступної кампанії на особливості відбору та підготовки кандидатів до вступу до ВВНЗ;

відсутність чіткої координації між МО України та МОН у плануванні (організації) вступних кампаній;

неврегульованість процедур інформаційної взаємодії.

Для системного розв'язання проблеми пропонується нова синхронізована модель вступної кампанії, спрямована на синхронізацію Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) та вступних кампаній, але з пріоритетом військової освіти.

Ідея полягає в тому, щоб першими вступали кандидати до військових ЗВО, а лише після завершення цього етапу – ті, хто вступає до цивільних ("ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ").

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

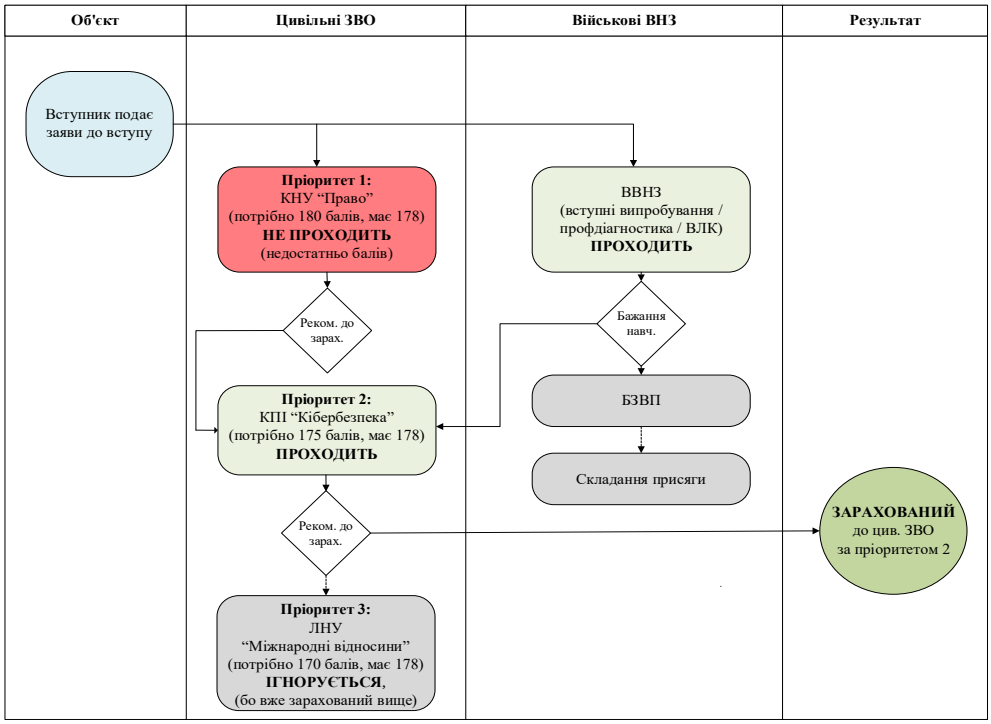

Рисунок 1. Алгоритм можливих дій вступника під час вступної кампанії

Міжнародний досвід (international experience)

Польський досвід: Wojskowa Akademia Techniczna (Військовий технологічний університет, WAT)

Військовий набір (WAT) – офіційний графік набору 2025: "SCHEDULE OF THE RECRUITMENT PROCEDURE IN 2025. From 1 March to 14 July…" – тобто реєстрація / початок відбору для військових спеціальностей стартує 1 березня і триває до середини липня [9].

Цивільний набір у Польщі (приклад загальної практики) – у багатьох польських ЗВО реєстрація для цивільних програм часто триває впродовж періоду весна – літо й має пізні "дедлайни" (наприклад, до середини / кінця липня). Джерела щодо загальної практики: офіційні сторінки польських університетів / портали реєстрації. (Приклад: загальні терміни рекрутації в деяких вузах – квітень – липень).

У WAT початок реєстрації – 1 березня, що очевидно раніше за масові хвилі подачі заяв у цивільні ЗВО, які інколи мають кінцеві терміни в липні: це дає можливість завершити частину військового відбору (реєстрацію, тестування) раніше, ніж вступники почнуть масово подавати цивільні заявки.

Досвід США: United States Military Academy (West Point)

Військовий набір (West Point) – офіційний "Timeline / Steps to Admissions": приклад "дедлайнів" і графіка – номінації та повна аплікація мають критичні дедлайни (січень – лютий для подачі повних аплікацій / номінацій).

У військових академіях США, зокрема West Point, процедура вступу передбачає дві взаємопов'язані, але різні за змістом складові – application та nomination. Аналіз офіційних вимог [10] показує, що application охоплює повний пакет документів абітурієнта: анкету, результати стандартизованих тестів, рекомендації, медичну інформацію та інші матеріали, які підтверджують академічну й фізичну придатність кандидата. Іншими словами, це основна вступна заявка, що дає змогу оцінити індивідуальний рівень підготовки здобувача.

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

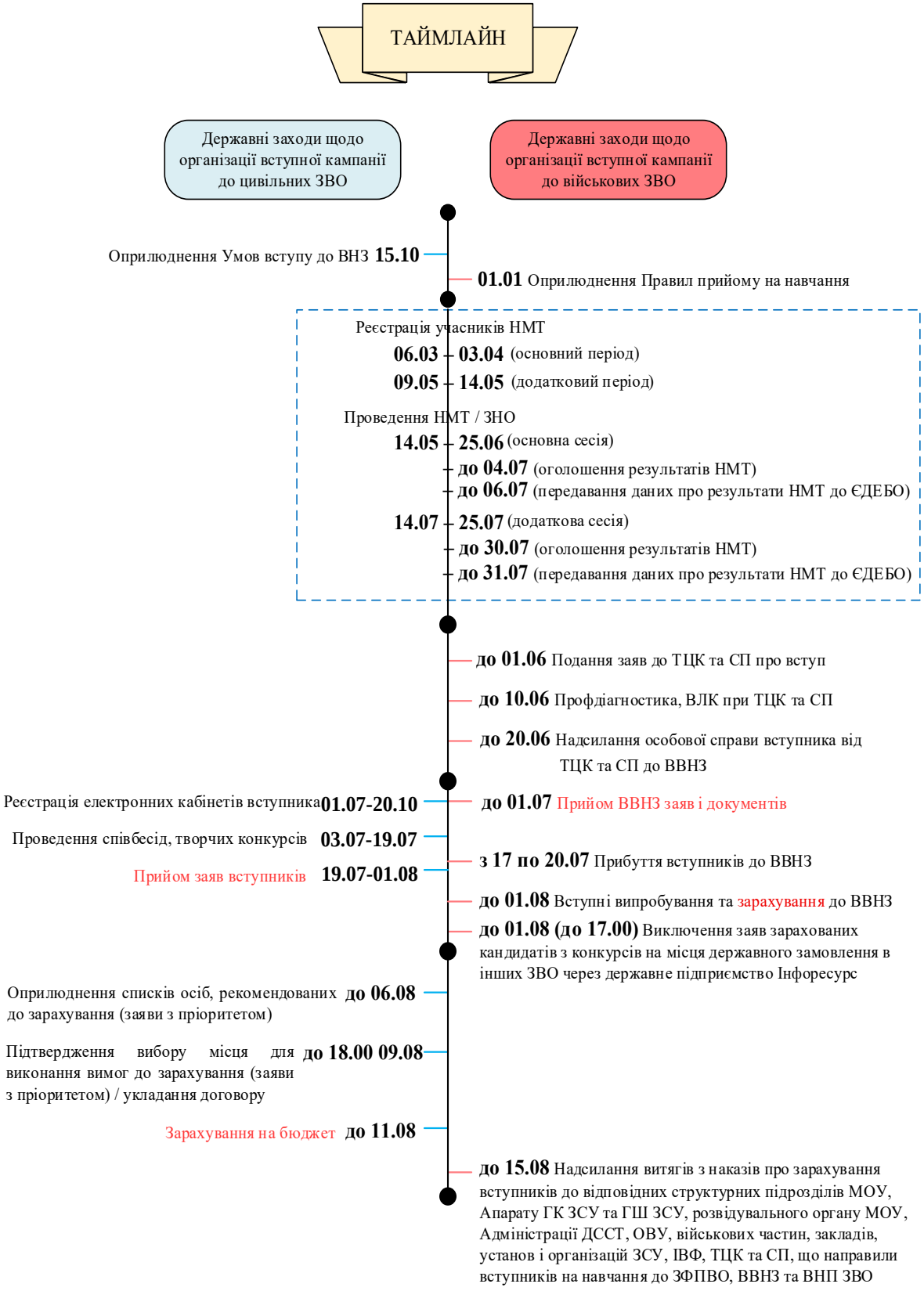

Рисунок 2. Чинна модель вступної кампанії до закладів вищої освіти

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine
ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Водночас процедура nomination має іншу природу та слугує механізмом попереднього відбору – це офіційне висування кандидата уповноваженим суб'єктом (членом Конгресу, сенатором або іншою посадовою особою). Отримання номінації є обов'язковою умовою участі в конкурсі до федеральних військових академій та виконує роль додаткового фільтру, що дозволяє державі контролювати рівень доступу до таких установ.

Також є етапи DoDMERB (медкомісія) ще до весни. Це офіційний орган, який переглядає результати медичних оглядів і ухвалює рішення, чи відповідає кандидат стандартам Міністерства оборони США.

Цивільний набір у США (загальна картина) – у США університети користуються різними "дедлайнами" (Early Decision – листопад; Regular Decision – січень / лютий). Однак важлива відмінність: для багатьох національних / державних університетів остаточні пропозиції щодо зарахувань відбуваються у квітні – травні. West Point часто має власні етапи відбору й ухвалює рішення раніше за масові цивільні кампанії або має автономні "дедлайни" [11].

Формально West Point працює в окремому, ранньому циклі з жорсткими ранніми "дедлайнами" (січень – лютий). Це дає можливість завершити більшу частину відбору та ухвалити завчасне рішення, перш ніж багато університетів США оприлюднять остаточні результати в масовому порядку (квітень – травень).

Отже, Польща (WAT) чітко показує модель, коли військові ЗВО відкривають набір у березні, тобто раніше ніж деякі масові цивільні хвилі, що тривають до липня. Це дозволяє точно реалізувати модель "військовий відбір раніше за цивільний". США (West Point) демонструє практику автономних ранніх "дедлайнів" (січень – лютий) і власної процедури відбору, що також може бути використана як обґрунтування для раннього військового циклу у національній практиці.

Таким чином, досвід провідних країн – членів НАТО демонструє прецедентну аргументацію про те, що у світі є практика ранніх або автономних військових відборів (Польща – WAT; США – West Point). Це показує, що реалізація запропонованої моделі "ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ" у національному масштабі узгоджується з сучасними закордонними практиками, де військові академії працюють у ранніх або автономних циклах набору.

Результати і обговорення (Results and Discussions)

Загальна концепція новітньої моделі вступної кампанії "ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ"

Мета – забезпечити пріоритетність військової освіти, мінімізувати відтік вступників, синхронізувати дії МО України, МОН, ТЦК та СП із використанням ЄДЕБО.

Модель "ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ" передбачає пріоритетне проведення вступної кампанії до ВВНЗ у часі – раніше, ніж початок основних етапів вступу до цивільних ЗВО. Перспективну модель вступної кампанії до ЗВО наведено на рис. 3.

Основна ідея полягає у:

розведенні в часі двох процесів (військовий і цивільний вступ);

унеможливленні одночасної подачі вступниками заяв до військових та цивільних ЗВО;

створенні умов для своєчасного, якісного та кількісного комплектування ВВНЗ.

Завдання:

забезпечити пріоритетність проведення вступної кампанії до ВВНЗ до початку основних етапів вступу до цивільних ЗВО;

сформувати єдиний державний календар вступних кампаній, який унеможливить перетинання термінів між військовими та цивільними ЗВО;

підвищити привабливість військової освіти серед молоді через надання статусу "першочергового вступу".

Отже, вступна кампанія до військових ЗВО завершується до початку кампанії вступу цивільних ЗВО, що дозволяє уникнути дублювання процесів. Логіку та структуру "таймлайну" (рис. 3) наведено у табл. 1.

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

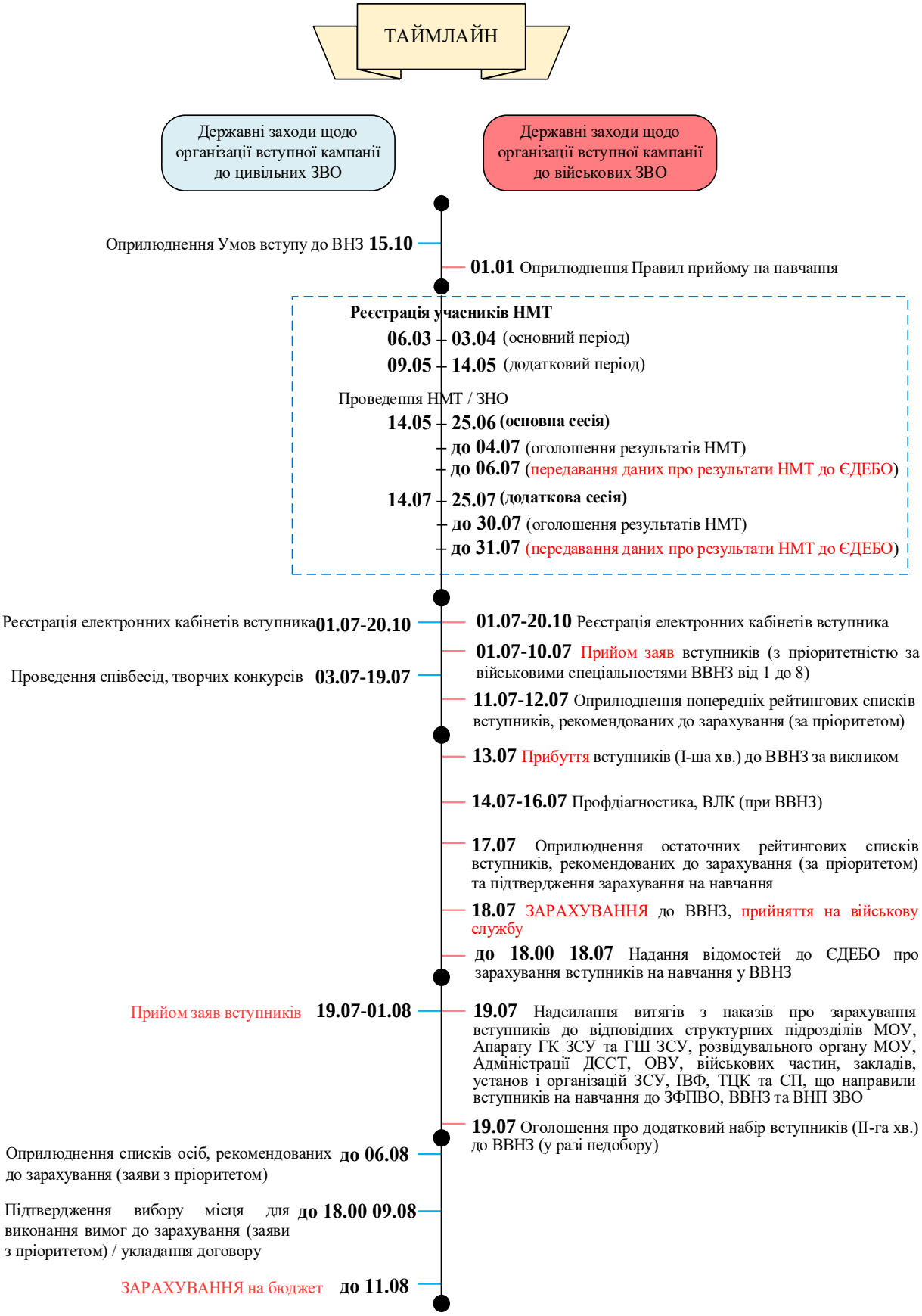

Рисунок 3. Перспективна модель вступної кампанії до закладів вищої освіти “ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ”

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine
ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Таблиця 1. Логіка та структура “таймлайну”

Етап	Ключові дії	Орієнтовні дати
1. Нормативна підготовка	1. Оприлюднення Умов вступу до ВНЗ (15.10 року, що передує вступу); 2. Оприлюднення Правил прийому до ВВНЗ (01.01 року вступу).	Жовтень – січень
2. Проведення НМТ / ЗНО	Реєстрація учасників, проведення основної і додаткової сесій, передача результатів до ЄДЕБО.	Весна – початок літа
3. Вступна кампанія до ВВНЗ (І-ша хв.)	1. Реєстрація електронних кабінетів вступників (01.07–20.10); 2. Подання заяв (01.07–10.07); 3. Оприлюднення попередніх рейтингових списків вступників, рекомендованих до зарахування (11.07–12.07); 4. Прибуття до ВВНЗ (13.07); 5. Проходження ВЛК / профдіагностика при ВВНЗ (14.07–16.07); 6. Зарахування до ВВНЗ / прийняття на військову службу (18.07).	Липень
4.Вступна кампанія до ВВНЗ (ІІ-га хв.)	Оголошення про додатковий набір вступників до ВВНЗ (у разі недобору) (19.07).	Липень
5. Вступна кампанія до цивільних ЗВО	1. Реєстрація електронних кабінетів (01.07–20.10); 2. Проведення співбесід і творчих конкурсів (03.07–19.07); 3. Прийом заяв (19.07–01.08); 4. Зарахування на бюджет (до 11.08).	Серпень

Новизною запропонованої моделі є (табл. 2):
оновлення і оприлюднення інформації про ВВНЗ у ЄДЕБО;
створення окремого реєстру військових спеціальностей у системі ЄДЕБО;
чітке визначення строків:
перша хвиля – 1–18 липня (основний набір);
друга хвиля – з 19 липня (додатковий набір у разі недобору);
заборона одночасного подання електронних заяв до військових і цивільних ЗВО;
обмеження участі у цивільній кампанії для тих, хто вже зарахований до ВВНЗ;
дозвіл тим, хто не пройшов конкурсний відбір до ВВНЗ, долучитися до цивільної кампанії.

Таблиця 2. Порівняльна характеристика (новизна)

Критерій	Чинна модель	Перспективна модель
Послідовність кампаній	Паралельна (ВВНЗ і ЗВО одночасно)	Послідовна (“військові першими, цивільні потім ”)
Єдина база ЄДЕБО	Немає інтеграції для військових	Впроваджено окремий реєстр
Терміни зарахування до ВВНЗ	До 01 серпня	До 18 липня
Можливість подвійного вступу	Є	Виключена
Гнучкість для вступників	Висока, але хаотична	Структурована, прозора
Мотивація до військової освіти	Знижується	Зростає
Нормативна база	Чинна, але фрагментарна	Потребує оновлення наказів МОН та МО України

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Таким чином, порівняльний аналіз чинної та перспективної моделей вступної кампанії до ЗВО виявив суттєві розбіжності у структурі, логіці та часовій послідовності реалізації етапів.

Чинна модель характеризується асинхронністю та частковим накладанням у часі вступних процесів до військових і цивільних ЗВО. Це призводить до "подвійного вибору" вступників, ускладнює адміністрування процесів у системі ЄДЕБО, створює невизначеність для ТЦК та СП і знижує ефективність формування контингенту курсантів.

Перспективна модель "ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ" передбачає структуровану, послідовну та нормативно унормовану організацію вступної кампанії з пріоритетом військової освіти. Її ключовими нововведеннями є створення чинного окремого реєстру військових спеціальностей у системі ЄДЕБО, заборона одночасного подання заяв до військових і цивільних ЗВО, а також поділ вступного процесу до ВВНЗ на дві хвилі – основну (1–18 липня) та додаткову у разі недобору (з 19 липня). Такий підхід забезпечує синхронізацію дій МОН, МО України, зменшує навантаження на ТЦК та СП, сприяє прозорості конкурсного відбору та дозволяє своєчасно формувати контингент курсантів.

У результаті впровадження перспективної моделі очікуються підвищення ефективності вступної кампанії, оптимізація строків прийому та зарахування, а також зміцнення позицій військової освіти в системі національної підготовки кадрів сектору безпеки і оборони. Вона формує підґрунтя для подальшої цифрової інтеграції процесів у межах ЄДЕБО та забезпечує реалізацію принципу "ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ", що відповідає сучасним потребам ЗС України та державної кадрової політики у сфері оборони.

Порівняння чинної та перспективної моделі "ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ" наведено на рис. 4.

Упровадження новітньої моделі не потребує внесення змін до чинних законів України, оскільки може бути реалізоване в межах наявних повноважень МО України та МОН. Зокрема, йдеться про встановлення процедурних пріоритетів і технічної синхронізації без зміни конституційних прав громадян на освіту.

Для цього достатньо:

синхронізувати строки проведення вступних кампаній до військових і цивільних ЗВО через спільний наказ МО України та МОН;

визначити службовий реєстр статусів вступників у межах ЄДЕБО, що дозволить фіксувати кандидатів, які проходять конкурсний відбір до ВВНЗ;

установити технічні межі подання заяв для осіб, які мають активний статус у процедурі вступу до ВВНЗ, до моменту її завершення.

Таке часове процедурне обмеження не є обмеженням особистих прав, оскільки не позбавляє громадян права на здобуття освіти в цілому, а лише визначає послідовність реалізації цього права в інтересах держави. З огляду на конституційний обов'язок громадян із захисту Вітчизни, подібне регулювання є пропорційним і виправданим заходом, спрямованим на забезпечення потреб національної безпеки, стабільного комплектування Збройних Сил України та ефективного функціонування системи військової освіти.

Чинні нормативні документи не передбачають повноцінної участі військових вишів у ЄДЕБО. Зокрема, Положення про ЄДЕБО [12] прямо виключає довідкові дані про здобувачів освіти у ВВНЗ та їхніх працівників із реєстрів ЄДЕБО. Аналогічно, Порядок вступу до ЗВО [8] передбачає формування рейтингів і рекомендацій на зарахування через ЄДЕБО "у закладах вищої освіти (крім вищих військових навчальних закладів… та військових підрозділів)".

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326

Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

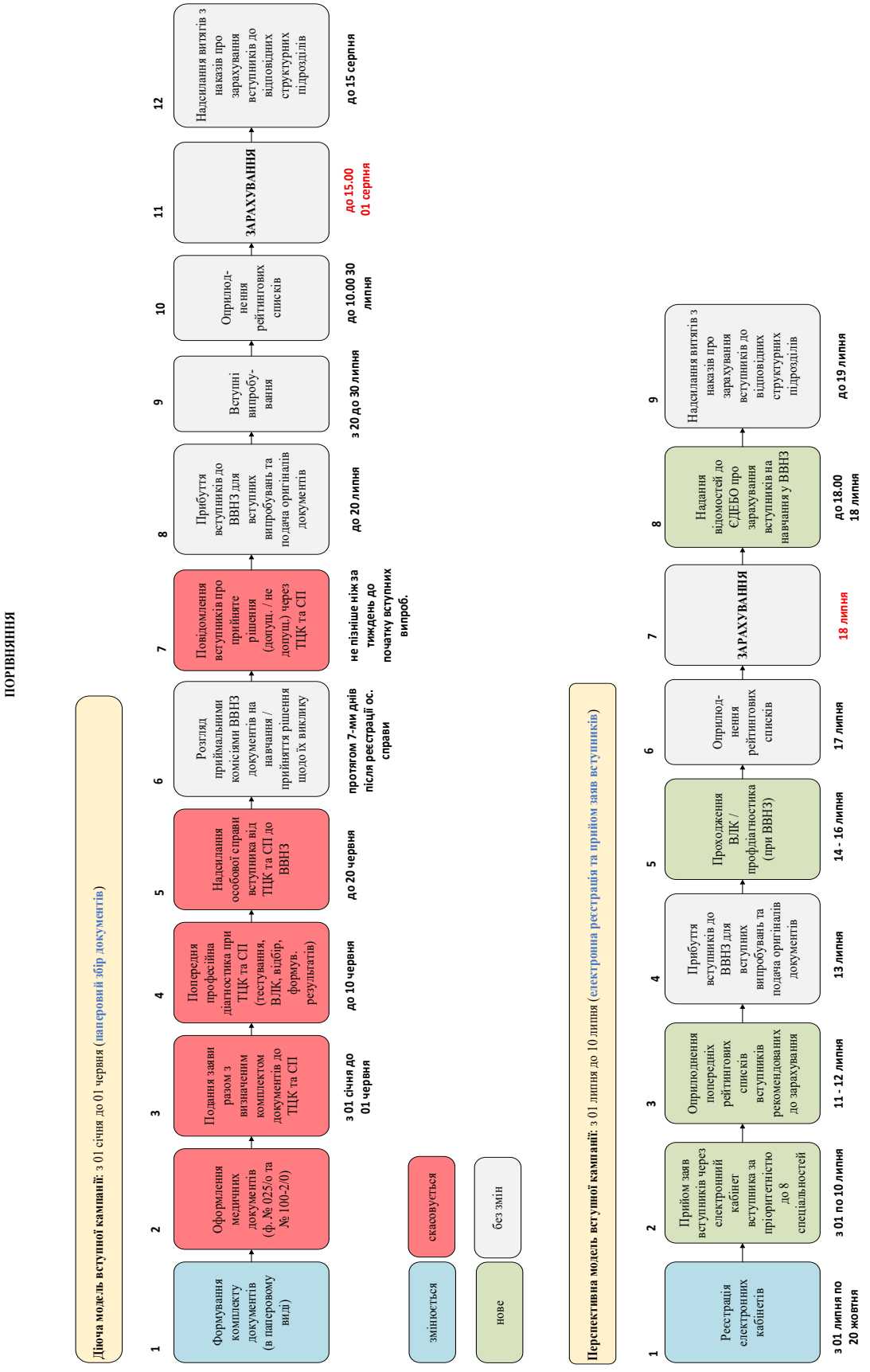

Рисунок 4. Порівняння чинної та перспективної моделі
“ ВІЙСЬКОВІ ПЕРШИМИ, ЦИВІЛЬНІ ПОТІМ”

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Висновок (Conclusion)

Аналіз стану інформаційного забезпечення вступної кампанії до ВВНЗ та механізмів військово-професійної орієнтації вказує на наявність системних проблем, пов'язаних із фрагментарною взаємодією між центральними органами виконавчої влади, ВВНЗ та місцевими державними адміністраціями, низькою цифровою інтеграцією процедур вступу та недостатньою ефективністю цільової комунікації з молоддю.

Запропоновані у статті заходи передбачають комплексне реформування як нормативно-організаційного середовища, так і технологічної бази процесів прийому та військово-професійної орієнтації. Зокрема:

1. Рекомендації щодо цифрової трансформації передбачають інтеграцію ВВНЗ до ЄДЕБО, запровадження електронного кабінету вступника, створення цифрових платформ для військово-професійної орієнтації, а також синхронізацію термінів вступу до ВВНЗ із загальнодержавним календарем ЗВО.

2. У сфері нормативного забезпечення окреслено необхідність внесення змін до Положення про ЄДЕБО, Умов прийому, інструкцій МО України та спільних наказів з МОН щодо визнання ВВНЗ суб'єктами системи вищої освіти з повноправним доступом до освітніх інформаційних ресурсів.

3. Очікувані результати впровадження заходів передбачають зростання рівня обізнаності молоді про військову освіту, збільшення кількості цільових заяв, спрощення процедур подачі документів, посилення прозорості конкурсного відбору та підвищення авторитету ВВНЗ серед молоді.

Матеріали статті можуть бути корисними для державних управлінців, залучених до розроблення та реалізації політики військово-професійної орієнтації в Україні, а також керівників і фахівців вищих військових навчальних закладів та дослідників у галузі військової освіти, військово-патріотичного виховання молоді. Публікація сприятиме удосконаленню процесів набору курсантів шляхом упровадження інноваційної моделі вступної кампанії "Військові першими, цивільні потім", що дозволить підвищити ефективність кадрового забезпечення Збройних Сил України.

Рекомендації (Recommendations)

Загалом, рекомендації статті мають потенціал для трансформації підходів до військово-професійної орієнтації та вступу до ВВНЗ у єдину координовану національну систему, орієнтовану на цифрові інструменти, міжвідомчу кооперацію та відкритість. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню обізнаності вступників, спрощенню процедур вступної кампанії та збільшенню контингенту вступників.

Конфлікт інтересів (Conflict of Interest)

Одним із авторів статті є голова редколегії. Для уникнення конфлікту інтересів редакційний процес здійснював заступник голови редколегії Олександр Дейнега.

Використані джерела

1. Марченко, О. Г., Панченко, В. Ю. & Онипченко, П. М. (2024). Готовність як особистісна та соціально-професійна характеристика військовослужбовця. *Наука і техніка сьогодні, 9* (37), 396–405.
2. Піддубний, Р. (2025). Генезис національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів у військових ЗВО України: ключові етапи (кінець XX – початок XXI ст.). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 3* (143), 259–272.
3. Баглай, М. (2024). Технологія виховання громадянської позиції курсантів та етапи її реалізації в освітньому процесі військових закладів вищої освіти. *Професіоналізм*

педагога: теоретичні й методичні аспекти, 21, 160–173.
4. Мошаренкова, Т. В. & Мошаренков, В. В. (2025). Актуальність моральної підготовки майбутніх офіцерів Збройних Сил України до подружнього життя. *Збірник НП Харківського нац. ун-ту Повітряних Сил, 1* (83), 116–121.
5. Мітягін, О., Оліферук, В. & Новіцька, А. (2024). Загальні підходи до військової підготовки громадян на основі досвіду зарубіжних країн. *Збірник НП "Військова освіта", 1* (49), 132–146.
6. Шаравара, Т. (2025). Особливості патріотичного і громадянського виховання молоді, початкової і базової військової підготовки у Великій Британії та Україні: порівняльний аспект. *"Вісь Європи", 7*, 244–256.
7. *Інструкція про організацію та проведення військово-професійної орієнтації громадян України і прийому на навчання до закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та наукових установ у системі Міністерства оборони України*. (2024). Наказ МО України від 16.07.24 № 479.
8. *Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році*. (2025). Наказ МОН України від 10.02.25 № 168.
9. Wojskowa Akademia Techniczna – Recruitment for first-cycle (official schedule). https://www.wojsko-polskie.pl/wat/recruitment-for-first-cycle-civilian-studies-in-english/ Wojskowa Akademia Techniczna – Doctoral and second-cycle recruitment pageshttps://irk.wat.edu.pl/en-gb/offer/SDR_2025/registration/.
10. United States Military Academy – Steps to Admissions / Timeline (офіційно). https://www.westpoint.edu/admissions/steps-to-admissions-timeline.
11. Джерела про цивільні дедлайни (*Common App*). https://www.commonapp.org.
12. Кабінет Міністрів України. (2025, 15 лип.). *Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти (872/2025).*

References

1. Marchenko, O. H., Panchenko, V. Yu., & Onypchenko, P. M. (2024). Hotovnist yak osobystisna ta sotsialno-profesiina kharakterystyka viiskovosluzhbovtsia. *Nauka i tekhnika sohodni, 9* (37), 396–405.
2. Piddubnyi, R. (2025). Henezys natsionalno-patriotychnoho vykhovannia maibutnikh ofitseriv u viiskovykh ZVO Ukrainy: kliuchovi etapy (kinets XX – pochatok XXI st.). *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 3* (143), 259–272.
3. Baglai, M. (2024). Tekhnolohiia vykhovannia hromadianskoi pozytsii kursantiv ta etapy yii realizatsii v osvitnomu protsesi viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty, 21*, 160–173.
4. Mosharenkova, T. V., & Mosharenkov, V. V. (2025). Aktualnist moralnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv Zbroinykh Syl Ukrainy do podruzhnioho zhyttia. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho universytetu Povitrianykh Syl, 1* (83), 116–121.
5. Mitiagin, O., Oliferuk, V., & Novitska, A. (2024). Zahalni pidkhody do viiskovoi pidhotovky hromadian na osnovi dosvidu zarubizhnykh krain. *Viiskova osvita, 1* (49), 132–146.
6. Sharavara, T. (2025). Osoblyvosti patriotychnoho i hromadianskoho vykhovannia molodi, pochatkovoi i bazovoi viiskovoi pidhotovky u Velykii Brytanii ta Ukraini: porivnialnyi aspekt. *Vis Yevropy, 7*, 244–256.
7. *Instruktsiia pro orhanizatsiiu ta provedennia viiskovo-profesiinoi oriientatsii hromadian Ukrainy i pryiomu na navchannia do zakladiv fakhovoi peredvyshchoi viiskovoi osvity, vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladiv, viiskovykh navchalnykh pidrozdiliv zakladiv vyshchoi osvity ta naukovykh ustanov u systemi Ministerstva oborony Ukrainy.* (2024). Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy № 479.

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

8. *Poriadok pryiomu na navchannia dlia zdobuttia vyshchoi osvity v 2025 rotsi.* (2025). Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 168.
9. Wojskowa Akademia Techniczna – Recruitment for first-cycle (official schedule). https://www.wojsko-polskie.pl/wat/recruitment-for-first-cycle-civilian-studies-in-english/ Wojskowa Akademia Techniczna – Doctoral and second-cycle recruitment pageshttps://irk.wat.edu.pl/en-gb/offer/SDR_2025/registration/.
10. United States Military Academy – Steps to Admissions / Timeline. https://www.westpoint.edu/admissions/steps-to-admissions-timeline.
11. Zherela pro tsyvilni dedlainy (Common App). (n. d.). https://www.commonapp.org
12. Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2025, July 15). *Polozhennia pro Yedynu derzhavnu elektronny bazu z pytan osvity (872/2025).*

Improving the Processes of Military and Professional Orientation of Ukrainian Citizens and Admission to Higher Military Educational Institutions: The Concept of a New Model of the Admission Campaign “Military First, Civilians Later”

Oleh Semenenko
Honoured Figure of Science and Technology of Ukraine
Doctor of Military Sciences, Professor
Deputy Commandant of the Central Research Institute
of the Armed Forces of Ukraine for Scientific Work
The Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine
03049, Povitrianykh Syl avenue, 28 B, Kyiv, Ukraine
e-mail: aosemenenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6477-3414

Viktor Tsarynnyk
Adjunct
The Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine
03049, Povitrianykh Syl avenue, 28 B, Kyiv, Ukraine
e-mail: tsarynnykviktor@gmail.com
ORCID: 0009-0003-8638-6353

Andrii Trystan
Doctor of Technical Scienses, Professor
Commandant of the Directorate
The Central Directorate of Military Education and Science
General Staff of the Armed Forces of Ukraine
e-mail: 4464150@ssrn.com
ORCID: 0000-0002-2137-5712

Liliia Semenenko
Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages
National Defence University of Ukraine
03049, Povitrianykh Syl avenue, 28, Kyiv, Ukraine
e-mail: selin-ua@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5628-3586

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Abstract. The relevance of the research on synchronising admission campaigns to military and civilian higher education institutions is determined by the need to strengthen the state's personnel security and minimise the risks of an under-recruitment of candidates to higher military education institutions, which has been observed in recent years. The increasing need for a well-prepared human resource for the security and defence sector, as well as the competition between military and civilian higher education institutions for applicants, highlights the urgency of developing a new organisational model. The aim of the article is to justify and develop a prospective model of the admission campaign "Military First, Civilians Later", which envisages a priority-based admission process to higher military education institutions, the separation in time of application submissions, and coordination of actions between the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Ministry of Defence of Ukraine, territorial recruitment and social support centres, and the State Education Database. The article analyses the drawbacks of the current system of admission campaigns, in particular the asynchrony and partial overlapping in time of admission procedures to military and civilian higher education institutions, which leads to a "double choice" for applicants, a reduction in the efficiency of competitive selection, and an increased risk of candidate outflow. Based on the study of international experience, the expediency of introducing an early or autonomous military recruitment cycle has been substantiated. The methodological basis of the research consists of system analysis, structural-functional approach, comparative analysis, and analytical modelling. The outcome of the work is the development of a synchronised model of the admission campaign, which provides for the completion of the main admission stage to military higher education institutions before the beginning of admission procedures in civilian higher education institutions, the implementation of a separate registry of military specialities in the state electronic education database, the prohibition of simultaneous submission of applications to military and civilian institutions, and the division of the military admission process into the main and additional waves. The materials of the article may be used for improving the state policy in the field of military-professional orientation, modernising admission procedures, and digitally integrating admission mechanisms.

Keywords: admission campaign, military education, military-professional orientation, state personnel security, recruitment, state electronic education database, competitive selection, human capital formation in the security and defence sector.